

JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

Rahandusministeerium
info@fin.ee

Teie 16.06.2025
Meie 17.07.2025

nr 5-1/2811-1
nr 8-4/5214-2

Vastus Rahandusministeeriumi ettepanekule avaliku teabe seaduse ja keeleseaduse muutmise seaduse eelnõu kohta

Täname ettepaneku eest!

Tegite ettepaneku avaliku teabe seaduse ja keeleseaduse muutmise seaduse eelnõuga muuta ka maksukorralduse seadust (MKS) ja luua Maksu- ja Tolliametile õiguslik alus avaldada maksusaladust sisaldavat teavet Riigi Infosüsteemi Ametile (RIA) volituste haldussüsteemi jaoks.

Vastavalt maksukorralduse seaduse § 26 lg 1 on maksusaladus maksukohustuslast puudutav teave, sealhulgas kõiki andmekandjad (otsused, aktid, teated ja muud dokumendid) maksukohustuslase kohta, teave andmekandjate olemasolu kohta, äri- ja pangasaladus, mida maksuhaldur, tema ametnikud ja töötajad teavad seoses maksude tasumise õigsuse kontrollimise, maksu määramise, maksuvõla sissenõudmise, maksuõigusrikkumise asja menetlemise või muude teenistus- või töökohustuste täitmisega ning mida nad on kohustatud saladuses hoidma. Selline teave sisaldab väga palju isiklikku laadi teavet (isikuandmeid) ja selle teabe töötlemise kaudu piirab riik põhiseadusega ette nähtud erinevaid põhiõigusi, sh ka õigust vabale eneseteostusele (PS §19) ja eraelu puutumatusele (PS § 26).

PS § 11 kohaselt tohib õigusi ja vabadusi piirata ainult kooskõlas põhiseadusega. See tähendab, et niisugune piirang peab olema kooskõlas ka PS § 3 esimese lausega, mille kohaselt teostatakse riigivõimu üksnes põhiseaduse ja sellega kooskõlas olevate seaduste alusel. Sättes väljendatud üldise seadusereservatsiooni põhimõtte järgi peab põhiõigusi puudutavates küsimustes kõik olulised otsused langetama seadusandja. Seega on maksusaladusele juurdepääsuks vajalik selge ja täpne seaduslik alus ning maksusaladusele võib juurdepääsu seadusega anda üksnes siis, kui see on eesmärgi silmas pidades proportsionaalne. Pelgalt kinnitus, et kavandatav riive on põhiseaduspärane, ei ole piisav. Seda tuleb põhistada korrektse põhiseaduspärasuse kontrolliga.

Maksusaladust avaldada lubav norm peab olema seaduses niivõrd konkreetse sisuga, et maksusaladuse avaldamisega kaasneva riive võimalus ja lubatavus on seaduse tekstiga tutvudes üheselt selge. Samuti peab seaduse tekstist lähtuma, millisel eesmärgil ja ulatuses maksusaladuse hoidmise kohustust piiratakse. Ettepanekust ei selgu, millistele konkreetsele maksusaladuse andmetele on ligipääsu vaja ja millist eesmärki maksusaladuse andmistiku töötlemine volituste haldamise kontekstis täidab. Arvestades volituste haldussüsteemi olemust, on kaheldav, kas RIA-le peab avaldama kogu maksusaladust. Seega tuleks regulatsiooni ette valmistades võimalikult täpselt läbi mõelda, millist osa maksusaladusest on volituste haldussüsteemi vahendusel vajalik töödelda ning tuua seaduse tekstis selgelt ja täpselt välja selle teabe sisu. Samuti tuleb seaduse tasandil kehtestada

selge ja konkreetne eesmärk, milleks on andmetöötlus vajalik – eesmärk peab katma kogu vajaliku ja tegeliku andmetöötluse ulatuse. Isikuandmete töötlemise ulatuse kindlaksmääramiseks tuleb seaduse tasandil sätestada ka töötlemise kestus ehk isikuandmete säilitamise tähtaeg.

Riive õigustamiseks vajab maksusaladuse töötlemist käsitlev muudatus ka korrektset menetlust, st ka kooskõlastusringile saatmist. Kõik seotud osapooled peaksid saama oma arvamust avaldada eelnõu muudatuse (maksusaladuse andmete töötlemise) kohta. Justiits- ja Digiministeerium juhib tähelepanu ka sellele, et vastavalt IKÜM artikkel 36 lõikele 4 peab liikmesriik konsulteerima järelevalveasutusega, kui koostamisel on riigi parlamendis vastu võetava õigusakti eelnõu või sellisel õigusaktil põhinev rakendusakt, mis seondub isikuandmete töötlemisega. Tavaliselt on selle kohustuse täitmiseks Andmekaitse Inspeksioon (AKI) kaasatud eelnõu esimese kooskõlastusringi raames arvamuse küsimise näol. Vastavalt IKÜM artiklile 52 tegutseb AKI üldmäärusega kooskõlas antud ülesannete täitmisel ja volituste kasutamisel täiesti sõltumatult. Seetõttu ei ole JDMil võimalik kohustada AKI-t andma oma sisendit valitsemisala ühtse seisukoha kujundamiseks. Seega tuleb Teil maksusaladuse töötlemise muudatuse suhtes konsulteerida Andmekaitse Inspeksiooniga, mida täna maksusaladuse andmestiku töötlemise puhul ei ole tehtud.

Eelpool öeldust tulenevalt vajab Teie ettepanek veel täpsustamist ja põhiseaduspärasuse kontrolli tegemist. Ülal viidatud avaliku teabe seaduse ja keeleseaduse muutmise seadus on läbinud juba vajalikud kooskõlastusringid ning soovime sellega edasi liikuda ja menetlust mitte pikendada. Arvestades eespool öeldut pikendaks maksukorralduse seaduse muudatuse lisamine avaliku teabe seaduse ja keeleseaduse muutmise seaduse eelnõu väljatöötamist, mistõttu ei ole meil võimalik selles staadiumis Teie ettepanekuid enam arvestada.

Kuivõrd Teil endal on käimas maksukorralduse seaduse muutmise eelnõu menetlus¹, siis soovitame maksusaladuse avaldamist puudutavad sätted lisada sinna, kui need on korrektset ettevalmistatud, sh vajalike osapooltega kooskõlastatud.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Tiina Uudeberg
kantsler

Lisaadressaadid:
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

Riigi Infosüsteemi Amet

¹ Kättesaadav: <https://eelvoud.valitsus.ee/main/mount/docList/612d9a70-d795-4620-a76f-d76db69a5f4c>.

Stina Avvo 5885 1218
stina.avvo@justdigi.ee
Kristi Värk 508 3036
kristi.vark@justdigi.ee